

Ми вбачаємо перспективи розвитку кафедри у покращенні та розширенні навчальної бази, збільшенні дизайнерських спеціалізацій, становленні оптимальної структури факультету дизайну.

Пріоритети діяльності кафедри дизайну УкрДЛТУ автор пов'язує з такими положеннями:

- теоретико-методологічне забезпечення підготовки нового покоління дизайнерів на засадах культуротворчої філософії освіти; впровадження у практику навчального процесу гуманістичних освітніх технологій (5);
- розробка змісту та методів навчання дизайнерів, які базуються на комплексі дисциплін, нерозривно взаємопов'язаних, оптимізуючих навчальний процес, стимулюючих розумові і творчі можливості, теорії, що завдяки практичному навчанню набуває матеріально-естетичної форми;
- обґрунтування моделі спеціальності та створення моделі конкурентоспроможного спеціаліста – здатного адаптуватись до сучасних вимог і динамічних змін незалежно від сфери майбутньої дизайн-діяльності;
- створення і реалізація програми ступеневої дизайн-освіти, як складової освіти загальної (2);
- актуалізація культуротворчої функції дизайну в системі дизайн-освіти.

Література

1. Прусак В. Ф. Становлення дизайн-освіти в Українському державному лісотехнічному університеті// Вісник Харківського художньо-промислового інституту. Вип. 4. Образотворче мистецтво, дизайн. За ред. О. О. Галушки, Е. Б. Щербини. – Х., XXIII, 2001. – С. 81-84.
2. Прусак В. Ф. Сучасна дизайнерська освіта: досвід, проблеми// Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: 36. наук. праць / Ред. кол.: І. А. Зязюн (голов. ред.), С. О. Черепанова (упоряд. і відп. ред.), Н.Г. Ничкало, О.П. Рудницька та ін. – Львів: Світ, 2000. – Вип. 5. – С. 354-364.
3. Український державний лісотехнічний університет// Ред. кол. Ю. Ю. Туниця (відп. ред.), О.П. Тушницький (заст. відп. ред.), М.Г. Адамовський, В.І. Вайданич та ін. – Львів: НВП "Мета", 1995. – 163 с.
4. Український державний лісотехнічний університет// Проспект. – Львів: НВП "Мета", 1999. – 56 с.
5. Черепанова С. О. Полікультурна парадигма і системоутворюючі чинники філософії освіти// Філософія освіти ХХІ століття: методол. семінар. 22 листоп. 2000 р. 36. наук. праць. Вип. 3 / За заг. ред. В. Андрущенко. – К.: Знання, 2000. – С. 138-142.

УДК 7.01.62

Асист. І.А. Юрченко – УкрДЛТУ

ФОРМОУТВОРЮЮЧІ ВЛАСТИВОСТІ ДЕКОРАТИВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ГУЦУЛЬСЬКОЇ РІЗЬБИ

На основі психології візуального сприйняття проведено аналіз формоутворюючих властивостей елементів творів декоративно-ужиткового мистецтва Гуцульщини. Результати дослідження розкривають закономірності поєднання краси і користі у виробах народного промислу.

I. Yurchenko – USUFWT

The creative form peculiarities of the decorative elements of hutsul carving

The analysis of the creative form peculiarities of the elements of works of decorative art in Hutsul region is made on the base of psychological visual perception. The results of the research show the general rules of combining beauty and usefulness in folk art articles.

Характерною особливістю всіх декоративних елементів гуцульської різьби є те, що вони утворюють відносно сталий традиційний "словник" своєрідної художньої мови гуцульської різьби, за допомогою якої майстри виражали будь-який зміст (художній або функціональний). На нашу думку, саме поєднання формоутворюючих властивостей декоративних елементів із основною композиційно-ідейною темою виробів, із їх функціональним призначенням та структурно-конструктивними побудовами сприяло формуванню гуцульських образів форми речі. Форма декоративних елементів, місце їх розташування в структурі виробу в багатьох випадках зумовлюються утилітарним призначенням речі, тематичним змістом (який інколи виражається за допомогою надписів на виробах), конструктивними вузлами з'єднання. Наочно виявити і зрозуміти зв'язки між формою і положенням декоративних елементів – з одного боку, та функцією і конструкцією виробів – з іншого боку, допомагає підхід, що базується на особливостях психології візуального сприйняття [1]. Процес сприйняття форм декоративних елементів і композицій, що утворені на їх основі, залежить від геометричних властивостей елементарних фігур (кола, трикутника, квадрата). Ці властивості пов'язані з статичністю або динамічністю форм вказаних фігур у просторі. В свою чергу, властивості статичності або динамічності форм зумовлюються їх положенням у виробі. Геометричні фігури при поєднанні утворюють відносно прості або складні типи просторових структур, які разом із додатковими формоутворюючими властивостями (кольором, фактурою, матеріалом тощо) здатні викликати певні емоції і почуття. Така здатність вказаних композицій своєю формою і положенням може акцентувати увагу глядача в композиційному або функціональному центрах, візуально переводити погляд з одного місця виробу в інше, підсилювати враження міцності конструктивної основи виробу або його стійкості, утворювати враження цілісності форми виробу, робити видимими місця конструктивного поєднання між собою елементів виробу тощо. В загальному процесі формоутворення декоративні елементи виконують допоміжну функцію, підпорядковану основному змісту виробу. Окрім того, завдяки вдалому поєднанню різноманітних формоутворюючих властивостей декоративних елементів гуцульської різьби у творах декоративно-ужиткового мистецтва вирішуються завдання єдності їх краси та користі.

Література

1. Арихейм Рудольф. Искусство и визуальное восприятие. – М.: Прогресс, 1974. – 392 с.
2. Методика художественного конструирования. – М.: ВНИИТЭ, 1983. – 165 с.
3. Сомов Ю.С. Композиция в технике. – М.: Машиностроение, 1987. – 288 с.

УДК 7. 071

Доц. Т.В. Волошенко – УкрДЛТУ

ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ХУДОЖНИКА – САМОУКА НИКИФОРА (ПОЧ. ХХ СТ.)

Розглядається творчість художника-примітивіста Никифора, який був глухонімим і досягнув успіхів та визнання в цілому світі.

Doc. Tamara Voloshenko – USUFWT

Creative way of himself studying artist nikifore, begining of XXs.

In this article there is consider a creation of naive – artist Nikifore, who was deaf – mute and who achieved creative summits and confession in all the world.

За життя його називали ідіотом чи божевільним, якого примхлива муза обдарувала великим талантом, самородком, геніальним виродком, дебілом з іскрою геніальності. Після його смерті прийшлося виправляти ці неправдиві, але можливо вигідні "титuli". Знаємо, що зв'язок Никифора з світом був дуже складний. Він тягнувся до людей, майже не маючи можливості знайти спільну мову з ними. Єдиною можливістю була мова фарб. Він розпалював в собі єдиний промінь – промінь таланту художника. Образ Никифора оточений легендами. Саме його народження було таємницею: невідомі ні дата і місце народження, навіть його прізвище, звали його Никифором, Іваном Никифором, Никифором Дворняком, Трифоном, знушаючись "Матейком".

У 1971 р. львівський художник Роман Турне відвідав лемка Павла Триняка, сина господарів, у яких в Криничі з дитячих років жив Никифор, і записав на магнітофонну плівку таке: Никифор був сином Євдокії Дровняк, глухонімої прислужниці, і народився 21. 05. 1895 р. Цю дату я запам'ятав, бо вона співпала з днем народження моєї сестри". На підставі цієї заяви відкрито, що Никифор мав своє ім'я Єпифаній і свою законну метрику в греко-католицькій церкві села Криничі. Про батька взагалі відомо дуже мало. Про це свідчать слова матері: "Твій батько – великий художник". Але це тільки домисли. Одне відомо: батька Никифор не бачив ніколи.

Тому часто малював портрет батька свого чи чужого на замовлення. В уявленні Никифора – це солідний елегантний пан з короткою сріблястою борідкою, в короткому пальто, у вишуканому капелюсі. Зібравшись вийти з дому, він здалека вітає дітей гідним жестом руки. Це гарний батько, яким він повинен бути.

Про дитинство Никифора також мало відомо, але зрозуміло, – було воно дуже важким. Глухий, недоумкуватий, – Никифор не вчився з сільськими дітьми, так і ріс покладаючись на милість людей. Хоча ранні твори майстра з'явилися в кінці першого десятиріччя ХХ ст., але визнання його таланту прийшло тільки в тридцять років. Першим звернув увагу на талановитого самоука український художник Роман Турнін. Він взяв його під свою опіку, дав йому місце у Криничському пансіонаті. Тоді два художники робили взаємні портрети. Никифор дуже прив'язався до свого опікуна, який малював його, і ставився до нього з любов'ю.

Львівський художник зібрав тоді значну колекцію робіт Никифора і повіз їх у 1932 р. до Парижу. Тоді ж в Паризькій галереї і була влаштована перша виставка, у 1938 р. у Львові відкрилась велика виставка українських художників самоуків, на якій експонувалось 105 робіт Никифора.

Роман Турнін так охарактеризував творчість художника: "Секрет творчості Никифора в його дуже простих, ясних і вільних від яких-небудь впливів засобах. Це художник, який створив свою школу. Світ Никифора є світом особливим, але настільки реальним повним фантазії, що контакт – розмова з глядачем такий емоційний і легкий, як контакт з натурою, мистецтво Никифора.

Почалась світова війна, а після війни у людей були турботи, тому в 40-50 рр. довелося, фактично, вдруге відкривати талант забутого майстра. Краківський поет К.І. Галчинський і краківські доктори Єлі і Андрій Бахов звернули увагу на лемка Никифора, зацікавленість його примітивним мистецтвом росте музеї Польщі і закордонні картинні галереї поповнюють свої збірки зразками творчості Никифора. Аматори і приватні колекціонери також цікавляться роботами майстра. Декілька десятків довоєнних і декілька післявоєнних робіт є у Львові.

Великим успіхом користувались виставки його творів у Варшаві (1948 р.). Одночасно була відкрита індивідуальна виставка Никифора у Великопольському музеї в Познані і така, яка складалась із 100 робіт, зібраних доктором Банахом, у Сопоті (1949 р.).

В той же час заслужена слава до нього прийшла пізніше, коли в 1956 р. його малюнки отримали високу оцінку в Італії. Далі виставки відбулись у Франції, Бельгії, Великобританії, Швейцарії, Югославії, Чехословаччині і інших країнах, на виставках у Римі в 1957 році його відзначили медаллю як найкращого художника у вигляді самодіяльного мистецтва.

Дослідники його творчості знайшли зв'язок між роботами Никифора і православними іконами у лемківських церквах. Малював Никифор по 15-16 годин на день, його маєток – 30 тисяч творів. Наші мистецтвознавці написали лише декілька статей про творчість Никифора. Багато літератури про Никифора написано польськими мистецтвознавцями і за їх словами, він – "польський художник".

Походження Никифора, тематика його робіт свідчать про те, що хоча він і працював у Польщі, є і лишається в пам'яті покоління як видатний український художник з народу.

Література

1. Banach A. *Pamia'tka z Krynicy*. Krakov, 1959.
2. Banach Ella і Banach Andvzy. *Historia o Niriforze*. Krakov, 1959.
3. Красовський Іван. Никифор Дровняк. "Народна творчість та етнографія", 1969, №1, с. 109-110.
4. Витрук Владимир. Талант, что удивляет мир. "Жовтень", 1969, №5, – С. 100-103.
5. Коваль Ярослав. Никифор – Єпифаній Дровняк. "Український календар", 1978, – С. 131-134.
6. За матеріалами польской прессы. Человек на имя Никифор. "Всесвіт", 1968, №12, – С. 138-139.

Асист. О. Патик – УкрДЛТУ

ВПЛИВ ПРИНЦИПІВ ГРАФІЧНОЇ СТИЛІЗАЦІЇ В РИСУНКУ НА ФОРМУВАННЯ ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ ДИЗАЙНЕРА

Представлено короткий нарис. генезису різноманітних форм стилізації в мистецтві, вплив цього процесу на розвиток нашої цивілізації. Показано методику формування образного мислення дизайнера через пізнання ним основних принципів графічної стилізації.

О. Patyk – USUFWT

The influence of the principles of graphic stylization in a drawing on forming the designer's imaginative thinking

There is showing shortly the genesis of various forms of stylization in art, the influence of this process on the development of our civilization. There is showing methods of forming the designer's imaginative thinking through learning the basic principles of stylization.

В мистецтві дизайну рисунок займає найважливіше місце. Він є основним засобом для вирішення найрізноманітніших творчих завдань. Це є фундамент, на якому базується будь-яке дизайнерське вирішення.

Рисунок існує, в першу чергу, як самостійний вид мистецтва з його зображувальною специфікою, але він є і основою для таких споріднених видів мистец-